

13.05.2022

Pormestari

Sisäministeriö
PL 26 (Kirkkokatu 12)
00023 Valtioneuvosto

64 §**Lausunto sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta**

HEL 2022-005122 T 03 00 00

Päätös

Pormestari antoi sisäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta seuraavan lausunnon:

Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu

Ehdotettu muutos on kannatettava mutta erityistä huomiota tulee kiinnittää palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuun kattavaan määrittelyyn laissa ja sen perusteluissa. On varmistettava, että hankinta- ja kunnossapitovastuu on selkeä kaikissa asunnoissa riippumatta rakennuksen yhtiö- tai omistusmuodosta.

Tiedonsaantioikeus

Luonnoksen nykytilan kuvaus on onnistunut, siinä kuvataan hyvin nykyiset ongelmat. Helsingin kaupungin pelastuslaitoksella on laitteistojen tietoja kerättyä omiin rekistereihinsä esimerkiksi laskutusta varten sekä kohde- ja yhteyshenkilötietoja ja tarkastustodistuksia tallennettuna Merlot-järjestelmään.

Ehdotetut muutokset ovat tarpeen ja ne parantavat merkittävästi pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiä. Tiedonsaantioikeus vapauttaa pelastuslaitoksen resursseja muuhun paloilmoittimien valvontaan laskutus- tai yhteystietojen selvittämiseen käytetyn työn vähentyessä. Tiedonsaantioikeus voi mahdollistaa oman tiedonkeruun lopettamisen joltain osin, mikäli tiedot ovat saatavissa helposti esimerkiksi hätäkeskuslaitoksen ILMO-järjestelmästä. Muutos mahdollistaa valvonnan yhteydessä tietojen ajantasaisuuden varmistamisen.

Reagointi valvonnassa havaittuihin puutteisiin

13.05.2022

Pormestari

Ehdotetun muutoksen suunta on oikea mutta sen vaikutukset käytännön toimintaan ovat hyvin vähäisiä tai olemattomia. Nykyisin palotarkastajan havaitessa heti korjattavan puutteen, korjataan puute ja havainto kirjataan palotarkastuspöytäkirjaan. Ehdotettu muutos vain päivittää lainsäädännön vastaamaan nykyistä toimintatapaa. Nykyistä toimintatapaa tulisi myös kehittää.

Lainsäädännössä tulee ottaa huomioon onnettomuuksien ehkäisyn monimuotoisuus ja ottaa käyttöön muitakin keinoja kuin palotarkastus. Esityksessä on käytössä vain valvontakäynti, vaikka valvontaa tehdään myös etäyhteyden välityksellä ja asiakirjojen perusteella. Pöytäkirjaa tulee edellyttää myös muista valvontatoimenpiteistä kuin valvontakäynistä. Lisäksi lainsäädännössä tulisi mahdollistaa perustellusti valvonnan päättäminen, jotta matalariskisten paloturvallisuuspuutteiden korjausmääräyksiä ei jouduttaisi viemään läpi pitkän jälkivalvontaprosessin.

Valvontarekisteri

Esitetty muutos on kannatettava.

Tarkastus rakennushankkeen aikana

Ehdotus on hyvä ja kannatettava. Se selkeyttää merkittävästi nykytilannetta voimassa olevan lain ja olemassa olevien vakiintuneiden käytänteiden ja toimintamallien välillä. Rakentamisen aikana tehtävät tarkastukset ovat erittäin tarpeellisia. Tarve korostuu erityisesti suurissa rakennushankkeissa ja kohteissa, joissa rakennuksen henkilöturvallisuus ja pelastustoiminnan edellytykset perustuvat pitkälti paloturvallisuustekniikkaan. Onnettomuuden aikana pelastusviranomaisen käytettäväksi suunnitellun paloturvallisuustekniikan toimivuuden, käytettävyyden ja siihen tarvittavien ohjeiden sekä muiden välttämättömien tietojen varmistaminen ennen rakennuksen käyttöönottoa on käytännössä edellytys sille, että rakennukselle suunniteltu turvallisuustaso voisi toteutua.

Suuri osa edellä mainituista asioista edellyttää sellaista pelastustoiminnan ja sen johtamisen asiantuntemusta, jota rakennusvalvontaviranomaiselta ei kohtuudella voida edellyttää. Rakentamisen aikana suoritettavan tarkastuksen avulla voidaan osaltaan varmistua siitä, että kohteen turvallisuus on lain edellyttämällä tasolla heti rakennuksen valmistuttua. Rakentamisen aikainen valvonta ja yhteistyö rakennusvalvontaviranomaisen sekä rakennushankkeeseen ryhtyvän kanssa parantaa merkittävästi pelastuslaitoksen mahdollisuutta seurata ja osaltaan vaikuttaa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Tästä esimerkkinä voidaan mainita pelastustoiminnan operatiivisen henkilöstön kohdentumisten riskiperusteinen kohdentaminen jo rakennuksen valmistamisen yhteyteen.

13.05.2022

Pormestari

Lainsäädännössä tulee kiinnittää huomiota pelastusviranomaisen mahdollisuuteen vaikuttaa nykyistä tehokkaammin rakennushankkeiden työmaa-aikaisten turvallisuusjärjestelyjen toteutukseen silloin, kun rakennushanke on työmaan henkilöstön turvallisuuden ja pelastustoiminnan näkökulmasta erityisen haasteellinen. Esimerkiksi erityisen korkeiden, laajojen ja maanalaisten rakennushankkeiden osalta.

Tilannekuvan ylläpitäminen ja jakaminen

Ehdotettu lisäys 32 § 6) kohtaan on hyvä ja kannatettava. Tilannekuvan ylläpitämiseen ja jakamiseen liittyvät vastuut ja tehtävät sisältyvät pelastustoimintaan, mutta esimerkiksi alueellisten ja valtakunnallisen tilannekuvan jatkuva ylläpitäminen ja jakaminen tapahtuu merkittävilta osin pelastustoiminnan tehtävistä riippumatta. Tästä johtuen pelastustoimen tilannekuvan muodostamisesta ja välittämisestä tulisi säätää omassa pykälässä.

X1 § Pelastustoimen tilannekuvan muodostaminen ja välittäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee, pelastustoimintaan varautumiseksi, pelastustoimen valmiuden säätelämiseksi sekä pelastustoimen palvelujen tuottamisen turvaamiseksi:

- 1) koota ja analysoida tietoa sellaisista häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat pelastustoimen henkilöstön ja muun väestön turvallisuuden, yhteiskunnan tärkeät toiminnot sekä pelastustoimen palveluiden tuottamisen;
- 2) muodostaa ja ylläpitää pelastustoimen valmiutta ja suorituskykyä kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot vallitsevista olosuhteista, palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressseista sekä tietojärjestelmien ja tukipalveluiden toiminnasta;
- 3) jakaa 1–2 kohdissa tarkoitetun tilannekuvatiedon salassapitosäännösten estämättä muille pelastustoimen viranomaisille tilanteessa, jossa viranomaisen katsoo tiedolla olevan merkitystä vastaanottajan tilannekuvan luomiseksi ja tehtäviensä hoitamiseksi.

Pelastustoimen tilannekuvan rakenteesta, tilannetietojen toimittamisesta ja käytettävistä tietojärjestelmistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

Pelastustoiminnan aikainen tilannekuvan ylläpitäminen on ollut osana pelastuslaitosten tehtäviä aiemminkin. Luonnoksessa esitetään lisätehtäviä, jotka liittyvät tilannekuvan ylläpitämiseen ja jakamiseen laajuudessa, jota ei aiemmin ole edellytetty. Tilannekuvatoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen lisää Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden

13.05.2022

Pormestari

---

kustannuksia ja edellyttää lisäresursointeja. Lisäksi valtakunnallisen ja alueellisen tilannekuvatoiminnan toteuttaminen edellyttää toimitilaan-, kalusteisiin- tai laitteisiin liittyviä hankintoja sisäministeriön lisäksi myös muualla.

Pelastustoiminnan johtaminen

Sisäministeriön rooli valtakunnallisen pelastustoiminnan johtamisessa vahvistuu mutta muutos edellyttää myös lisäresursseja sisäministeriölle. Esityksessä ja sen perusteluissa jätetään huomioimatta muutoksesta aiheutuvat lisäresurssitarpeet ja siitä aiheutuvat kustannukset Helsingin kaupungille ja hyvinvointialueille.

Pelastuslain 34 §:n 4 momenttiin ehdotetaan täsmennystä sisäministeriön pelastusviranomaisen tehtäviin pelastustoiminnan johtamisessa. Sisäministeriön pelastusviranomaisen voi ottaa tilanteen johtaakseen, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyiden, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Täsmennyksessä sisäministeriön pelastusviranomaiselle annetaan kohtuuttoman suuret valtuudet puuttua Helsingin kaupungin tai hyvinvointialueiden pelastustoiminnan muodostelmien tehtäviin antamalla muun muassa käskyjä pelastustointintaan liittyen tai määrätä pelastustoiminnan johtajasta. Ottaen huomioon sisäministeriön pelastusviranomaisen tehtävät ja vastuut pelastustoimessa sekä kokemus pelastustoiminnan johtamisesta ei ole perusteltua, että hallinnolliset viranhaltijat puuttuvat operatiivisen pelastustoiminnan johtamiseen. Pelastustoiminnan johtamisessa tulee ottaa huomioon pelastusviranomaisen koulutus, kokemus pelastustoiminnan johtamisesta sekä laaja-alainen pelastustoiminnan käytännön osaaminen ja kyvykkyys. Sisäministeriön pelastusviranomaiselle voidaan kuitenkin osoittaa vastuita tilannekuvan ylläpitämisestä, kansallisten resurssien koordinoimisesta ja yhteensovittamisesta ilman pelastustoiminnan yleisjohtajan vastuuta ja ilman mahdollisuutta puuttua konkreettiseen pelastustoiminnan johtamiseen, joka tulee jättää vastuussa olevan alueen pelastusviranomaisien hoidettavaksi.

Pelastustoimen ammatillinen koulutus

Edellä mainitun lisäksi Helsingin kaupunki esittää seuraavaa muutosta pelastuslain 55 §:ään ja pyytää ottamaan muutosehdotuksen huomioon jatkovalmistelussa:

Valtion vastuu koulutuksesta

Valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa (607/2006) säädetään.

13.05.2022

Pormestari

Sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta. Valtio vastaa myös sisäministeriön hyväksymän koulutuksen järjestämisen kustannuksista.

Säännöksen perustelut:

Säännöstä tulee muuttaa siten, että jatkossa myös muiden kuin Pelastusopiston antaman pelastusalan ammatillisen koulutuksen kustannukset katetaan valtionrahoituksella. Muutos on tarpeen, jotta voidaan turvata riittävä pelastajien määrä kansallisesti myös lähitulevaisuudessa. Sisäministeriön 13.9.2021 päivittämän Pelastajatarve 2020–2030 -muistion mukaan Keva on arvioinut pelastusalan päätoimisen henkilöstön eläkepoistuman olevan keskimäärin 145 henkilöä vuodessa. Eläkepoistuman lisäksi pelastuslaitokset ovat arvioineet kansallisesti olevan tarvetta yli 1000:lle uudelle pelastajalle vuosien 2021–2030 aikana johdettua pelastustoiminnan toimintavalmiuden parantamisesta ja varallalojärjestelmään liittyvistä muutoksista. Pelastusopistosta valmistuu noin 120 pelastajaa/vuosi ja Helsingin pelastuskoulusta 15 pelastajaa/vuosi. Pelastusopiston oppilasmäärä ei riitä kattamaan edes eläköitymisistä johtuvaa työvoimapulaa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Tämän johdosta on välttämätöntä, että pelastajia koulutetaan muuallakin kuin Pelastusopistossa. Tähän tavoitteeseen päästään varmimmin sillä, että valtio vastaa myös muiden toimijoiden kuin Pelastusopiston koulutuskustannuksista.

Pelastajia on tarpeen kouluttaa Pelastusopiston Kuopion toimipaikan ja mahdollisten muiden toimipaikkojen lisäksi ainakin Helsingissä. Helsingillä on suurena kaupunkina ja pääkaupunkina omanlaisensa toimintaympäristö ja siihen liittyvät erityisriskitekijät ja erityisvaatimukset, joihin kuuluvat mm. monet vaativat kaupunkirakentamisen kohteet, kuten korkea rakentaminen ja monimutkainen maanlainen infra, raideliikenteen laaja kirjo (raitiotie, metro, rautatie), laivamatkustajaliikenne ja satamatoiminta, Suomen valtiojohton kohteet, suuret yleisötapahtumat ja valtiovierailut, laaja-alainen viranomaisyhteistyö sekä merellinen öljyntorjunta. Valmistuvista pelastajista riittävän suuri osa on koulutettava vastaamaan tällaisiin kansallisesti merkittäviin riskeihin ja vaatimuksiin. Pelastajien peruskoulutukseen Helsingissä tulee sisältyä pääkaupungin varautumiseen ja väestönsuojeluun liittyvä peruskoulutus, samoin kuin pääkaupungin riskeihin liittyvä ja ajanmukainen onnettomuuksien ehkäisy- ja turvallisuuskoulutus. Tarkoituksenmukaisinta ja kustannustehokkainta kouluttaminen on työelämälähtöisessä opetuksessa, jossa harjoitellaan todellisessa kaupunkiympäristössä.

13.05.2022

Pormestari

Riittävällä koulutusmäärällä ja riittävän laajalla ammattiosaamisella varmistetaan osaltaan pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu koko maassa.

Tämän lisäksi säännöksen muuttaminen on perusteltua myös kuntien ja hyvinvointialueiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Helsingin kaupunki on nyt ja jatkossa sote-uudistuksen voimaantulon jälkeenkin ainoa alue, joka kouluttaa pelastajia omalla kustannuksellaan. Valtio on päättänyt vastata alueellisiin tarpeisiin muun muassa kouluttamalla ruotsinkielisiä pelastajia Vaasassa. Jotta Helsinki ei joutuisi muita hyvinvointialueita epäedullisempaan asemaan, on tarpeen säätää, että valtio vastaa tasapuolisesti kaikkien alueiden tarpeisiin koulutettavien pelastajien kouluttamisen kustannuksista.

Se, että pelastuskoulutusta järjestetään useammassa paikassa, on paitsi tarkoituksenmukaista myös arvokasta koulutuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen näkökulmasta. Kun koulutuksen järjestäjiä on enemmän kuin yksi, ne voivat tehdä ja niiden tulee tehdä yhteistyötä, ideoida ja kehittää, mutta ne myös kilvoittelevat hyvässä ja ammattimaisessa hengessä. Yhdellä järjestäjällä ei ole kaikupintaa, kilpakumppania eikä verrokkia. Monopoliasema harvoin johtaa organisaation jatkuvaan kehittymiseen, vaikka se lyhyellä tähtämellä olisikin houkutteleva vaihtoehto.

Säännöksen tarkoituksena on, että valtion kustannusvastuu muiden koulutuksen järjestäjien kustannuksista asettuisi samalle tasolle kuin valtion pelastusopiston opiskelijakohtainen rahoitus olisi. Pelastusopiston palomiesopiskelijan vuosikustannus vuonna 2020 oli noin 28 000 euroa. Opintojen pituus on noin 1,5 vuotta, joten laskennallisesti kokonaisen tutkinnon kustannus on 42 000 euroa.

Pelastusopistoa pienemmillä koulutuksen järjestäjillä pienempi opiskelijamäärä saattaa suurempien yleiskustannusten takia olla omiaan nostamaan opiskelijakohtaista kustannusta. Koulutuksessa voi olla myös kustannuksiin vaikuttavia sisältö- tai laatueroja. Tästä huolimatta on kohtuullista ja vertailtavuuden kannalta perusteltua, että valtion opiskelijakohtainen rahoitus muille koulutuksen järjestäjille vastaa Pelastusopiston kustannustasoa myös jatkossa. Mahdollinen kustannusero todellisissa kustannuksissa jäisi koulutuksen järjestäjän omarahoituksen piiriin.

On julkistalouden kokonaisuuden kannalta kustannustehokkaampaa kattaa sisäministeriön hyväksymän muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kustannukset kuin perustaa Pelastusopistolle uusia toimipaikkoja. Kun hyödynnetään muiden julkisyhteisöiden ylläpitämiä oppilaitoksia pelastajien koulutukseen, voidaan käyttää jo olemassa

13.05.2022

Pormestari

---

olevia organisaatioita ja jo olemassa olevia tiloja. Uusien tilojen hankkiminen ja varustelu olisi todennäköisesti kalliimpaa kuin olemassa olevien oppilaitosten hyödyntäminen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 23.3.2022
- 2 Lausuntopyyntö 23.3.2022, liite, esityksen pääasiallinen sisältö, fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 13.5.2022.

Pormestari